

مدینه فاضله امام زمان (عج)

مقدمه

تشکیل حکومت جهانی، هدف انبیا و جانشینان آنان بوده است که فقط مدت کمی توانستند به آن دست یابند و در آن مدت کوتاه هم با انواع توطئه‌های دشمنان خارجی و مقاومت داخلی روبه‌رو بودند. اما قیام حضرت مهدی (ع) هنگامی محقق می‌شود که آمادگی پذیرش داخلی به وجود آید و دشمنان خارجی نیز منکوب شوند و شرایط برپایی حکومتی بر مبنای توحید در سراسر جهان فراهم شود و نابودی کفر و شرک و نفاق را در سراسر گیتی در پی داشته باشد. خداوند در قرآن فرموده است: «**و قاتلوهم حتی لا تکون فتنه و یکون الدین کله لله**؛ با آن‌ها بجنگید تا فتنه‌ای نباشد و دین تمام برای خدا باشد.»

امام باقر (ع) در تفسیر این آیه فرموده: «تأویل و تفسیر نهایی این آیه هنوز نیامده است و اگر قائم ما بعداً قیام کند، هر کس او را درک کند، خواهد دید که دین محمد (ص) تا آن‌جا که شب آن را می‌پوشاند، خواهد رسید، تا این‌که بر روی زمین مشرکی باقی نماند.»^۱

بشارت‌های دیگری نیز هست؛ از جمله این آیه که در سه جای قرآن تکرار شده است: «**هو الذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله**؛ اوست کسی که رسولش را با هدایت و دین حق فرستاد تا او را بر تمام ادیان پیروز سازد.»

در حکومت جهانی مهدی (عج)، یکتاپرستی تمام جهان را فرا می‌گیرد و توحید از تجاوز به حریم حق جلوگیری می‌کند. از مشخصات بارز حکومت مهدی (ع) این است که قدرت به دست آمده، به سستی نمی‌گراید و به بغی و ستم و ناحق کشیده نمی‌شود، زیرا حکومت دین محور است.

زینب فتاحی، شماره اشتراک ۲۵۸۲

* * *

حکومت الهی

اسلام، فقط یک مالکیت اصیل و حقیقی برای جهان قائل است و آن، مالکیت خداست: «**و لله ملک السموات و الارض و الله علی کل شیء قدير**؛^۲ و برای خداست پادشاهی آسمان‌ها و زمین، و خداوند بر هر چیز قادر است.» از این رو حکومت و زمامداری نیز در اصل از آن خداست و حکومت دیگران در صورتی مشروعیت پیدا می‌کند که از سوی خداوند تفویض شده باشد. همه پیامبران الهی از آدم تا خاتم، جانشینان خدا بر روی زمین بوده‌اند و وظیفه اجرای عدالت و احکام الهی را بر عهده داشته‌اند، اما به علت مواجهه با مشکلاتی، نتوانستند دین حق را به‌طور کامل برقرار کنند.

بنا به تصریح آیات قرآن و روایات، روزی خواهد آمد که حکومت حق و عدل به‌طور کامل برقرار خواهد شد و آن حکومت امام مهدی (ع) است. سیمای حکومت ایشان، گسترش عدل به‌طور کامل، نعمت فراوان و حاکمیت عقل و دین خواهد بود. آن زمان، روزگار شادمانی انسان‌ها و به شور و وجد آمدن همه اهل حق است و چنان‌که در روایات آمده است، زمان چنان از شادی و خرمی سرشار گردد که مردگان نیز در عالم ارواح به شادمانی می‌پردازند و از خرمی به وجد می‌آیند. آری، این است سیمای آن حکومت بی‌نظیر!

قرآن، حکم و فرمان‌روایی تمام هستی را فقط از آن خدا می‌داند: «**ان الحکم الا لله امر الا تعبدوا الا اياه ذلك الدین القيم**؛^۳ بدانید حکومت جز برای خدا نیست. خداوند فرمان داده است که جز او را نپرستید.» ولی خداوند این حاکمیت را به برخی از بندگان خاص خود یعنی انبیای الهی واگذار کرده است. حکومت این بزرگواران چون از طرف خداوند تفویض شده، براساس حق و عدل و دوری از هوا و هوس است. خداوند خطاب به حضرت داوود (ع) فرمود: «**یا داود انا جعلناک خلیفه فی الارض فاحکم بین الناس بالحق و لا تتبع الهوی فیضلک عن سبیل الله**؛^۴ ای داوود! ما تو را جانشین خود در زمین قرار دادیم. پس بین مردم به حق داوری کن و از هوا و هوس پیروی مکن که تو را از راه خدا گمراه می‌سازد.» **«و ان احکم بینهم بما انزل الله و لا تتبع اهواءهم**؛^۵ و در بین ایشان طبق دستور خدا داوری کن و از هوا و هوس‌های ایشان پیروی مکن.»

بنابر عقیده شیعه، حاکمان پس از پیامبر اسلام (ص)، ائمه اطهار (علیهم السلام) می‌باشند که یکی پس از دیگری به ایفای نقش سازنده خویش در این امر مهم پرداخته‌اند، تا این‌که خداوند دوازدهمین پیشوا را بنا به مصلحت‌هایی از نظرها غایب کرد. در دوران غیبت ایشان، رفته رفته، جهان به سوی ظلم و ستم بیش‌تر پیش می‌رود و در نهایت، زمانی که خداوند اراده فرماید امام از پس پرده غیبت ظهور می‌کند و با حکومت جهانی خویش جهان را بر از عدل می‌نماید.

تحقق وعده حق

حکومت امام مهدی (ع) نتیجه پیروزی نهایی اهل حق خواهد بود. بنابراین کسانی در این حکومت سهیم خواهند بود که در عمل، در گروه اهل حق باشند. آری، امام زمان (ع) مظهر پیروزی نهایی گروه حق و عدل می‌باشد. قرآن کریم این پیروزی نهایی را وعده می‌دهد: «**وعد الله**

۱ . انفال (۸) آیه ۳۹.

۲ . لطف‌الله صافی، منتخب الاثر، ص ۳۱۲؛ جمعی از نویسندگان، نگاهی تحلیلی به زندگانی مهدی (عج)، ص ۱ و ۳؛ تفسیر نمونه، ج ۷، ص ۱۶۶.

۳ . توبه (۹) آیه ۳۳؛ فتح (۴۸) آیه ۲۸؛ صف (۶۱) آیه ۹.

۴ . آل عمران (۳) آیه ۱۸۹.

۵ . یوسف (۱۲) آیه ۴۰.

۶ . ص (۳۸) آیه ۲۶.

۷ . مائده (۵) آیه ۴۹.

الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا»^٨
 از مجموع آیات و روایات استنباط می‌شود که قیام مهدی موعود(عج)، آخرین حلقه از مجموع حلقه‌های مبارزات حق و باطل است که از آغاز جهان برپا بوده است.

موسی صیاد اربابی، شماره اشتراك ۱۱۵۷۵

استاد شهید مطهری، با بهره گرفتن از آیات و روایات در بحث عدل کلی در ابتدا به قطعیت آن اشاره می‌کند و می‌فرماید: از قرآن مجید استفاده می‌شود که بعثت همه پیامبران الهی(صلوات الله علیهم اجمعین) برای دو هدف اساسی بوده است:

- ۱- برقراری ارتباط صحیح میان بنده و خالق؛ یعنی توحید که در کلمه «لا اله الا الله» خلاصه می‌شود.
 - ۲- برقراری روابط حسنه و صالحه میان افراد بشر بر اساس عدالت، صلح، صفا، تعاون، احساس و عاطفه و خدمت. بنابراین مسئله برقراری عدالت آن هم با مقیاس بشری، هدف اصلی و عمومی همه انبیا(علیهم السلام) بوده است و مسئله عدالت یک آرزو و خیال نیست، یک واقعیتی است که دنیا به سوی آن پیش می‌رود؛ یعنی سنت الهی است و خدا عدالت را در نهایت، بر دنیا حاکم خواهد ساخت.
- شهید مطهری سپس با بهره گرفتن از روایات به ترسیم «جامعه مهدوی» می‌پردازد و می‌نویسد: رسول گرامی اسلام(ص) می‌فرماید: «بشركم بالمهدی یبعث فی امتی علی اختلاف من الناس و زلازل؛^۹ مهدی(ع) در شرایطی می‌آید که اختلاف در میان بشر شدید و زلزله‌ها برقرار است». البته مقصود از زلزله، زلزله‌های ناشی از مواد زیرزمین نیست؛ یعنی خطر به گونه‌ای است که ممکن است زمین نیست و نابود شود: «یَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ ظُلْمًا وَجوراً؛^{۱۰} بعد از آن که پیمانۀ ظلم و جور پر شد، دنیا را پر از عدل و داد می‌کند.»
- «یرضی عنه ساکن السماء و ساکن الارض؛^{۱۱} از او هم ساکنان آسمان راضی هستند و هم خلق آسمان و مردم روی زمین». بعد فرمود: «یقسّم المال صحاحاً؛^{۱۲} ثروت را به‌طور عادلانه و بالسویه تقسیم می‌نماید». «و یملاً الله قلوب امه محمد غنی و یسعهم عدله؛^{۱۳} خداوند متعال دل امت اسلام را مملو از غنا می‌کند؛ یعنی خیال نکن غنا و ثروت، تنها همان ثروت مادی است؛ دل‌ها غنی می‌شود، فقرها و نیازها و حقارت‌ها و بیچارگی‌ها و کینه‌ها و حسادت‌ها همه از دل‌ها بیرون کشیده می‌شود.
- سپس ایشان وضعیت قبل و بعد از ظهور را در سخن حضرت علی(ع) بیان می‌کند.

وضعیت قبل از ظهور

امیرالمؤمنین(ع) می‌فرماید: «حتی تقوم الحرب بکم علی ساق بادیا نواجذها مملوءة اخلافها حلوا رضاعها علقما عاقبتها...».^{۱۴} آن حضرت پیش‌بینی می‌کند که قبل از ظهور حضرت مهدی(عج)، آشوب‌های عجیب و جنگ‌های بسیار مهیب و خطرناکی در دنیا هست. می‌فرماید: «جنگ روی پای خودش می‌ایستد، دندان‌های خودش را نشان می‌دهد؛ مثل یک درنده‌ای که دندان نشان می‌دهد، شیر پستان خودش را نشان می‌دهد؛ یعنی ستیزه‌جویان و آتش‌افروزان جنگ نگاه می‌کنند و می‌بینند این پستان جنگ خوب شیر می‌دهد؛ یعنی به نفعشان کار می‌کند، اما نمی‌دانند که عاقبت این جنگ به ضرر خودشان است. «حوا رضاعها؛ دوشیدنش خیلی شیرین است»، اما «علقما عاقبتها؛ عاقبتش فوق‌العاده تلخ است». ما مسلمانان خوشوقتیم که برخلاف این همه بدبینی‌ها که در دنیای غرب برای بشر به وجود آمده، ولی به آینده بشر خوش‌بین هستیم که یک حکومت عادل جهانی بر مبنای ایمان، خداپرستی و خداشناسی و بر مبنای حکومت قرآن به وجود می‌آید.

«ألا و فی غد و سیأتی غد بما لا تعرفون؛ بدانید که فردا آستان چیزهایی است که هیچ پیش‌بینی نمی‌کنید، ولی بدانید که هست و فردا با خود خواهد آورد.»

وضعیت بعد از ظهور

«یاخذ الوالی من غیرها عملها علی مساوی أعمالها؛ اولین کار آن والی الهی، این است که عمال و حکام را یک یک می‌گیرد، اعوان خودش را اصلاح می‌کند و دنیا اصلاح می‌شود». «و تخرج له الأرض اقالید کبدها؛ زمین پاره‌های جگر خود را بیرون می‌دهد؛ یعنی زمین هر موهبتی را در خودش دارد؛ از هر معدنی و استعدادی که تصور می‌کنید، بیرون می‌دهد. هر چه تا امروز مضایقه کرده، بیرون می‌دهد.»

«و تلقی الیه سلما مقالیدها؛ زمین (مثل یک غلام) در حالی که تسلیم است، کلیدهای خودش را در اختیار او قرار می‌دهد؛ یعنی دیگر سرب در طبیعت نمی‌ماند، مگر این که به دست او کشف می‌شود. «فیریکم کیف عدل السیره؛ آن وقت او به شما نشان خواهد داد که عدالت واقعی یعنی چه؟» نشان خواهد داد که این همه که دم از اعلامیه حقوق بشر و آزادی می‌زنند همه‌اش دروغ است. این همه که دم از صلح می‌زنند، همه‌اش دروغ و نفاق و جوفروشی و گندم نمایی بود. «یحیی میت الکتاب و السنه؛^{۱۵} قوانین کتاب و سنت را که متروک مانده و به حسب

۸. نور (۲۴) آیه ۵۵.

۹. بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۹۲.

۱۰. همان.

۱۱. همان.

۱۲. همان.

۱۳. همان.

۱۴. نهج البلاغه صبحی صالح، ص ۱۹۶، خطبه ۱۳۹.

۱۵. همان، ص ۱۹۵، خطبه ۱۳۸.

ظاهر مرده و از میان رفته است، زنده خواهد کرد» و نیز فرمود: «اذا قام القائم حکم بالعدل». حضرت يك لقبی مخصوص به خود دارد که از مفهوم قیام گرفته شده است: «القائم». اصلاً ما حضرت مهدی (عج) را با قیام و عدالت می‌شناسیم.

«و ارتفع فی ایامه الجور؛ جور و ظلمی دیگر در کار نیست». «و امنت به السبل؛ همه راه‌ها، راه‌های زمینی، دریایی و هوایی امن می‌شود»، چون منشأ این ناامنی‌ها، ناراحتی‌ها و بی‌عدالتی‌هاست. وقتی که عدالت برقرار شود، چون فطرت بشر فطرت عدالت است دلیل ندارد که ناامنی وجود داشته باشد. «و أخرجت الارض برکاتها»^{۱۶} و زمین تمام برکات خودش را بیرون می‌آورد». «و لا یجد الرجل منکم یومئذ موضعا لصدقته و بره، و هو قوله تعالی و العاقبه للمتقين»^{۱۷} آیا می‌دانید در آن وقت ناراحتی مردم چیست؟ ناراحتی مردم فقط این است که اگر بخواهند صدقه‌ای بدهند یا کمکی به کسی بکنند، يك نفر (مستحق) پیدا نمی‌شود. به عبارت دیگر، حتی يك فقیر روی زمین پیدا نخواهد شد.

سیدمنصور طبیبیان، شماره اشتراك ۵۱۴

امر جدید و کتاب جدید

اصلی‌ترین عنصر در ایدئولوژی دولت مهدوی، امر جدید و کتاب جدیدی است که امام مهدی (عج) خواهد آورد. در این باره در چند محور به بحث خواهیم پرداخت. امام باقر (ع) فرمود: «يقوم القائم فی وتر من السنین... فوالله لکأنی أنظر الیه بین الرکن و المقام بیابح الناس بأمر جدید و کتاب جدید و سلطان جدید من السماء»^{۱۸} قائم در یکی از سال‌های فرد به پا می‌خیزد... به خدا سوگند، گویا می‌بینمش که در بین رکن و مقام با مردم بر اساس امری جدید، کتابی جدید و نیرویی جدید از آسمان، بیعت می‌نماید.

هرگاه به احکام اسلامی در عصر غیبت - که عصر دور افتادگی از سرچشمه زلال تشریح در صدر اسلام است - بنگریم و آن را در دو ساحت نظری و عملی ملاحظه کنیم، چهار نقص و کاستی را در آن می‌یابیم:

۱ - دسته‌ای از احکام وجود دارند که هرگز برای مردم بیان نشده‌اند و جز خداوند، پیامبر اکرم (ص) و پیشوایان معصوم (ع) کسی از آن‌ها آگاهی ندارد و مردم در دوران اولیه اسلام از موضوعات مرتبط با این احکام بی‌خبر بوده‌اند؛ مانند استفاده از سلاح‌های میکروبی، کاشت قلب مصنوعی در سینه بیماران و... بنابراین لازم است که بیان احکام تا زمان آشنایی جامعه بشری با مصنوعات آن به تاخیر افتد.

۲ - دسته‌ای دیگر از احکام در طول زمان در پی بی‌توجهی و قدر نشناسی منابع اصیل اسلامی یا در نتیجه حوادث تاریخی مانند حمله مغول، از بین رفته است.

۳ - احکامی که به رغم وجود آن‌ها در اسلام، در جامعه مسلمانان اجرا نشده است؛ چه احکام فردی و چه احکام اجتماعی.

هر چند جدایی از عصر تشریح، موجب پدیداری نقص و کاستی‌هایی در احکام اسلامی گردیده، اما نباید این نکته را از نظر دور داشت که با گذشت دوران طولانی غیبت، زمینه برای ارتقای سطح فکری امت اسلامی از چند جهت فراهم می‌شود. این فرایند موجب آمادگی برای فهم احکام نو و ژرفایی جدید در عصر پس از ظهور خواهد شد. هرگاه جامعه اسلامی به جایگاه شایسته و مطلوبی در برنامه کلی الهی برسد، امام می‌تواند به راحتی، کاستی‌ها و نواقص را جبران کند و آن حضرت در برابر هر يك از آن نقص‌ها و کاستی‌ها، موضعی خاص در پیش می‌گیرد که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از:

الف - موضع آن حضرت در مورد احکام ابلاغ نشده؛

ب - موضع ایشان در برابر احکامی که منابع آن نابود شده؛

ج - موضع ایشان درباره احکام ظاهری؛

د - موضع ایشان در برابر احکام اجرا نشده.

پس از این توضیحات به روشنی مفهوم امر جدید، نیروی جدید و... را در می‌یابیم:

نکته اول: مراد از «نیروی جدید» که در حدیث بالا به آن اشاره شد، شیوه‌ای جدید در اداره دولت و امور اجتماع می‌باشد. این شیوه که در اسلام مشروعیت دارد، هیچ‌گاه به‌طور صحیح چه در حکومت امویان و چه در دولت عباسیان و چه در سایر جوامع اجرا نشده است، زیرا آن حکومت‌ها هم در ابزارها و هم در اهداف، با روش صحیح حکومت اسلامی، اختلاف اساسی داشته‌اند. امام این شیوه را به صورتی نو اجرا خواهد کرد.

نکته دوم: مراد از «امر جدید» ممکن است یکی از این معانی باشد:

۱ - امر به معنای قانون‌گذاری و دستور: در این صورت امر جدید اشاره به احکام و دستورهای جدیدی است که تا پیش از ظهور شناخته شده نبوده و امام در دولت خود آن‌ها را اعلان خواهد فرمود.

۲ - امر به معنای عقیده یا رویکرد فکری: در برخی از روایات این واژه به همین معنا آمده است. پس این واژه اشاره به سطح جدید و ژرفی از فکر و بینش است.

۳ - امر به معنای امارت، امامت یا خلافت.

۱۶ . بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۸.

۱۷ . طبرسی، اعلام الوری، ص ۴۶۲.

۱۸ . النعمانی، الغیبه، ص ۱۳۹.

نکته سوم: در بعضی روایات آمده است که آن حضرت در زمان ظهور به «کتابی جدید»^{۱۹} دعوت می‌کند. تعبیر به کتاب جدید از آن روست که جامعه پیش از ظهور با حقایق آن آشنا نبوده است و گویی کتابی جدید آورده شده است. در برخی دیگر از روایات از «دعوت جدید»^{۲۰} یاد شده است که به یکی از دو مفهوم زیر است:

- ۱ - فراخوانی به مفاهیم و احکامی که مهدی(ع) پس از ظهورش مردم را به آن دعوت کند؛
- ۲ - خود دعوت، جدید باشد؛ مانند دعوت پیامبر(ص) به حق و عدالت که پیش از آن سابقه نداشته است. دعوت امام نیز از حیث خاص بودن روش‌ها و آزادگی در بیان و توازن و همگونی در محتوا، شبیه دعوت پیامبر(ص) می‌باشد و هر دو به لحاظ اندیشه به یک ریشه برمی‌گردد. هم‌چنین در روایات بیان شده است که حضرت، در برابر نظام‌ها و قوانین موجود در جهان پیش از ظهور، موضعی قاطعانه خواهد گرفت و آن‌ها را باطل و اندیشه‌های کاملاً عادلانه را جای‌گزین آن‌ها خواهد کرد. هم‌چنین ایشان در برابر منحرفان موضع‌گیری سختی خواهد شد و با ریشه‌کن کردن آن‌ها زمینه لازم را برای بنیان‌گذاری جامعه‌ای جدید و عدالت محور در جهان فراهم خواهد آورد.

سکینه رمضان‌بیدگلی، شماره اشتراک ۱۲۸۳۹

مشخصات زمان ظهور و حکومت جهانی

یکی از مسائل مهم در بحث مهدویت، تحولات شگفت‌انگیزی است که در انسان‌ها و سراسر جهان پیدا می‌شود و جهان به صورت دیگر جلوه‌گر می‌شود. در این‌جا به پاره‌ای از شاخصه‌ها اشاره می‌کنیم:

۱ - پاک‌سازی طینت و تکامل عقل

یکی از مسائل اعتقادی، بحث طینت و چگونگی آمیخته‌شدن طینت‌های پاک و ناپاک به یک‌دیگر است که در روایات بیان شده است که طینت چیست و چرا طینت‌ها به هم آمیخته گشته و چگونه پاک‌سازی و از هم جدا می‌شوند؟ از ویژگی‌های دوران ظهور، پاک‌سازی طینت‌ها از آلودگی‌ها و جداسازی پاک‌طینت‌ها از آلوده‌طینت‌ها است؛^{۲۱} اما این پاک‌سازی چگونه صورت می‌گیرد؟ در پاسخ این سؤال، داستانی را می‌آوریم:

شبهه بن عثمان، یکی از دشمن‌ترین دشمنان پیامبر اکرم(ص) بود و آرزوی قتل آن حضرت را در سر می‌پروراند. او در جنگ «حنین» شرکت کرد تا آن حضرت را به شهادت برساند. از این‌رو، وقتی مردم از اطراف پیامبر پراکنده شدند و آن حضرت تنها ماند، شبهه از پشت سر خود را به ایشان رساند، ولی شعله‌ای از آتش به سوی او بلند شد؛ به طوری که تاب تحمل آن را نداشت. به این جهت، او نتوانست به مقصود خود دست یابد. پیامبر اکرم(ص) به او رو کردند و فرمودند: شبهه، نزدیک بیا! آن‌گاه حضرت رسول(ص) دست خود را بر سینه او گذاردند. بر اثر این کار، محبت آن بزرگوار در قلب او جای گرفت؛ به طوری که پیغمبر اکرم(ص) محبوب‌ترین فرد نزد او شد. آن‌گاه در حضور آن حضرت به جنگ با مخالفان پرداخت، به طوری که اگر در برابر پدر خود قرار می‌گرفت، او را به دلیل یاری پیامبر اکرم(ص) می‌کشت.

با این مقدمه، کلامی از امام باقر(ع) را می‌آوریم که آن حضرت می‌فرماید: «**اذا قام قائمنا وضع یده علی رؤس العباد فجمع به عقولهم و اکمل به احلامهم**»^{۲۲} آن‌گاه که قائم ما قیام کند، دست خود را بر سرهای بندگان خدا می‌گذارد. پس با این عمل، عقل‌های آنان را جمع و اخلاقشان را تکمیل می‌کند.»

پس امام عصر(ارواحنا فداه) به آسانی می‌تواند با نیروی الهی خود، عقل انسان‌ها را به تکامل برساند و باطن افراد را پاک‌سازی کند و همه بندگان خدا را از آلودگی‌ها نجات بخشد.

۲ - تشکیل حکومت جهانی

آن حضرت که آخرین برگزیده خداست، با قیام جهانی خود، سراسر جهان را در زیر یک پرچم و یک آیین و قانون گرد می‌آورد، که همان پرچم و آیین اسلام و تعالیم قرآن مجید است؛ قانون و آیینی که اگر هم اکنون نیز درست به آن توجه شود و تعالیم آن را اجرا کنند، دنیا «مدینه فاضله» خواهد شد.

۳ - بهره‌گیری از همه منابع زمین

امام زمان(عج) حکومت واحد جهانی تشکیل می‌دهد و از همه منابع طبیعی مانند آب‌ها و زمین‌ها و معادن که خدا برای بندگان در کانون طبیعت به ودیعت نهاده است، بهره‌برداری می‌کند و بدین‌گونه مردم در دولت او در سایه عدالت و رفاه و آسایش و آرامش به سر خواهند برد. کار و کوشش و عمران و آبادی و بهره‌برداری از ذخایر زیرزمینی و مواهب طبیعی به بهترین وجه ممکن، در همه جا به چشم می‌خورد و از این‌رو بیماری، بیکاری، ناتوانی و تهی‌دستی مفهوم خود را از دست می‌دهد و آزادی به معنای واقعی کلمه در همه جا حکم‌فرما خواهد بود.

۴ - پیشرفت برق‌آسای علوم

هیچ برنامه انقلابی بدون یک جهش فکری و فرهنگی، پایا و پویا نخواهد بود و رشد و تکامل لازم را نخواهد یافت. از این‌رو بدون شک نخستین گام در تحقق بخشیدن به چنین هدفی، اقدام به یک انقلاب فرهنگی است. در حدیثی از امام صادق(ع) چنین می‌خوانیم: «علم و دانش ۲۷ حرف است و تمام آن‌چه پیامبران الهی برای مردم آوردند، دو حرف بیش نیست و مردم تاکنون جز آن دو حرف را نشناخته‌اند، اما هنگامی که

۱۹. همان، ص ۱۰۲.

۲۰. بحارالانوار، ج ۱۳، ص ۱۹۴.

۲۱. سیدمرتضی مجتهدی، اسرار موفقیت، ج ۲، ص ۲۱۴.

۲۲. الکافی، ج ۱، ص ۲۵.

قائم ما قیام کند، ۲۵ حرف دیگر را آشکار و در میان مردم منتشر می‌سازد و دو حرف دیگر را به آن ضمیمه می‌کند تا ۲۷ حرف کامل و منتشر گردد.»^{۲۳}

۵ - پیشرفت خارق‌العاده صنایع

وسایل اطلاعاتی آن قدر پیشرفته خواهد بود که دنیا را هم چون کف دست آشکار می‌سازد و به حکومت مرکزی تسلط کامل بر اوضاع جهان می‌بخشد تا به موقع و بدون فوت وقت، برای حل مشکلات جهانی بکوشد و هر گونه فساد را در نطفه خفه سازد.

مسئله انرژی و نور آن چنان حل می‌شود که حتی نیاز به انرژی خورشیدی - که بازگشت همه انرژی‌ها به آن است - نیست و این شاید در پرتو یک سیستم تکامل‌یافته انرژی اتمی باشد که فاقد تشعشعات زیان‌بار است.

وسایل سریع‌السیری که با وسایل کنونی قابل مقایسه نیست، نه فقط برای حرکت در زمین در زمان کوتاه، بلکه برای مسافرت‌های دور دست فضایی در اختیار آن حکومت قرار می‌گیرد و این امکانات نیز به اهداف اصلاحی این حکومت کمک می‌کند.^{۲۴}

۶ - پیشرفت عظیم اقتصادی و عدالت اجتماعی

«زمینی که در آن زندگی می‌کنیم، امکانات فراوانی برای زندگی ما و نسل‌های آینده و جمعیتی بسیار زیادتر از جمعیت کنونی ما دارد، اما عدم آگاهی کافی به منابع موجود و منابع بالقوه زمین از یک سو و نبود نظام صحیح برای تقسیم ثروت زمین از سوی دیگر، سبب احساس کمبود از جنبه‌های مختلف شده است؛ تا آن‌جا که در عصر ما همه روز گروهی از انسان‌های مفلوک از گرسنگی می‌میرند.»^{۲۵}

اما هنگامی که نظام کنونی آن دگرگون شود، همه نیروها برای استخراج منابع بی‌شمار زمین به کار می‌رود و بدین منظور، علم و دانش پیشرو در اختیار بشر قرار می‌گیرد و به سرعت منابع تازه‌ای کشف می‌گردد و شکوفایی خاصی به اقتصاد بشر می‌بخشد.

در حدیث جالبی از امام صادق(ع) می‌خوانیم: «هنگامی که قائم قیام کند، حکومت را بر اساس عدالت قرار می‌دهد، ظلم و جور در دوران او برچیده می‌شود، جاده‌ها در پرتو وجودش امن و امان می‌گردد، زمین برکاتش را خارج می‌سازد، هر حقی به صاحبش می‌رسد، امام زمان(عج) در میان مردم همانند داوود و محمد(ص) داوری کند. در این هنگام زمین گنج‌ها و برکات خود را آشکار می‌کند و دیگر برای انفاق و صدقه و کمک مالی کسی را نمی‌توان یافت، زیرا همه مؤمنان بی‌نیاز خواهند شد...»^{۲۶}

تکیه روی ظاهر شدن برکات زمین و خارج شدن گنج‌ها نشان می‌دهد که هم زراعت و کشاورزی به اوج ترقی خود می‌رسد و هم تمام منابع زیرزمینی کشف می‌شود و مورد استفاده قرار می‌گیرد و درآمد سرانه افراد آن قدر بالا می‌رود که در هیچ جامعه‌ای فقری پیدا نمی‌شود و همه به سرحد بی‌نیازی و خودکفایی می‌رسند.

بی‌شک اجرای اصول عدل و داد و به کارگیری نیروهای انسانی در مسیرهای سازنده چنین اثری را خواهد داشت، زیرا گرسنگی و فقر و نیازمندی بر اثر کمبودها نیست، بلکه نتیجه مستقیم و غیرمستقیم مظالم و تبعیض‌ها و بیدادگری‌ها و تلف شدن نیروها و هدر دادن سرمایه‌هاست.

۷ - توسعه جاده‌ها و تغییر در بنای مساجد

مساجد در عصر قیام قائم، همگی دارای دیوارهای کوتاه و بدون کنگره خواهد شد؛ همان‌گونه که در عصر رسول الله(ص) این چنین بود. او جاده‌های بزرگ و اصلی را توسعه می‌دهد و تمام مساجدی را که در مسیر قرار دارند و نیز همه دریچه‌ها و روزنه‌هایی را که به راه‌ها

گشوده می‌شوند و مزاحم عبور و مرور مردم هستند ویران می‌سازد و فاضلاب‌ها و ناودان‌هایی را که در راه عبور مردم قرار گرفته‌اند، می‌بندد. در حدیثی طولانی از امام صادق(ع) نقل شده که فرمود: «او کوفه را ۵۴ میل توسعه می‌دهد، تا آن‌جا که عمارت آن به کربلا می‌رسد، و کربلا کوی شهیدان و قهرمانان و جانبازان راه خدا، مرکز و کانون بسیاری از فعالیت‌ها می‌گردد.»^{۲۷}

برگرفته از مقالات:

بهبول رضایی‌درزی، شماره اشتراک ۱۳۷۹

فریبا نیساری تبریزی، شماره اشتراک ۱۳۴۲۸

اعظم گلی، شماره اشتراک ۱۳۴۴۲

راضیه فتاحی، شماره اشتراک ۹۲۸۸

فرج‌ا... مداحی پور، شماره اشتراک ۳۶۱۸

* * *

۲۳ . بحارالانوار، ج ۱۳، ص ۱۸۷، چاپ قدیم.

۲۴ . آیه الله مکارم شیرازی، حکومت جهانی مهدی، ص ۲۹۵.

۲۵ . همان، ص ۲۹۷.

۲۶ . بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۸.

۲۷ . حاج شیخ محمدجواد خراسانی، مهدی منتظر، ص ۲۷۱.